

รายงานทางวิชาการ
(Group Project)

เรื่อง ปัญหาความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์
ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
: ศึกษากรณีชายแดนจังหวัดหนองคาย

จัดทำโดย กลุ่มราชาวดี

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 7

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2559

รายงานทางวิชาการ

(Group Project)

เรื่อง ปัญหาความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์
ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
: ศึกษากรณีชายแดนจังหวัดหนองคาย

จัดทำโดย กลุ่มราชวดี

1. นายกิตติเกียรติสุนนท์
2. นางสาวกุลภักดิ์ศรีณัฏฐ์
3. พ.ต.อ.โชคชัย งามวงศ์
4. นายณัฐพล ณัฐสมบูรณ์
5. พ.ต.อ.นพพร ศุภพัฒน์
6. นางสาว ภัทราภรณ์ พรหมนุชาธิป
7. นายมนตรี ทรงประไพ

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 7

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2559

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3	กรอบแนวคิดในการศึกษา	7
1.4	ขอบเขตของการศึกษา	8
1.5	วิธีการศึกษาวิจัย	8
1.6	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13

บทที่ 2. แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรม

2.1	รูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาในการปราบปราม การค้ามนุษย์	15
2.2	กฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์	23
2.3	รูปแบบความร่วมมือของตำรวจไทย-สปป.ลาว	30
2.4	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและสปป.ลาว	32

บทที่ 3. บทวิเคราะห์และปัญหาในการร่วมมือปราบปรามการค้ามนุษย์

3.1	ปัญหากฎหมาย	35
3.2	ปัญหาการเข้าเมือง	38
3.3	ปัญหาด้านการทำงานของคนต่างด้าว	40
3.4	ปัญหาการปฏิบัติงาน	45

บทที่ 4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1	บทสรุป	46
4.2	ข้อเสนอแนะ	47

รายการอ้างอิง	49
---------------	----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	54
ภาคผนวก ข	61
ประวัติผู้วิจัย	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์ หมายถึงการจัดหาการขนส่ง การส่งต่อการจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งบุคคล ด้วยวิธีการขู่เข็ญหรือด้วยการใช้กำลังหรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการลักพาตัวด้วยการฉ้อโกงด้วยการหลอกลวงด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบหรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการการเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย¹

จากบทนิยามดังกล่าวย่อมเห็นได้ว่าการค้ามนุษย์จึงเป็นอาชญากรรมรูปแบบที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งชีวิตร่างกายเสรีภาพ โอกาสในการประกอบอาชีพการทำงานและการพัฒนาของบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อนอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเปราะบางในแง่ของกลไกการตลาดส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมโดยเฉพาะด้านต้นทุนแรงงาน สร้างความไม่เป็นธรรมและเสียหายในภาพรวมและเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์และก่อให้เกิดภาระแก่ภาครัฐในการปราบปรามผู้กระทำความผิดและเยียวยาฟื้นฟูผู้เสียหายตลอดจนการส่งคืนสู่ภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย นอกจากนี้ยังถูกนำมาอ้างเป็นเครื่องมือในทางการเมืองและการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ประสบปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในฐานะที่เป็นประเทศต้นทางผ่านและปลายทางของการค้ามนุษย์² และได้รับผลกระทบทั้งกรณีที่ผู้เสียหายเป็นคนชาติและคนต่างชาติ ภาระในการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด การนำตัวคนร้ายมาลงโทษ การเยียวยาความเสียหาย การฟื้นฟูและช่วยเหลือเหยื่อกลับเข้าสู่สังคมตลอดจนการถูกกีดกันในเวทีการค้าระหว่างประเทศโดยอ้างเหตุการค้ามนุษย์เหมารวมต่อสินค้าและบริการของไทย ดังนั้นการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน และเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔

2 Office to Monitor and Combat trafficking in Person, (2015) Trafficking in Persons Report .pp.107-111.

จากข้อมูลที่ผ่านมาในห้วงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖- พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีปริมาณผู้เสียหายสัญชาติลาวได้รับความช่วยเหลืออยู่ในความดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมดังนี้

ปี พ.ศ.	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
ผู้เสียหายทั้งหมด	1020	595	494
สัญชาติลาว	114	108	71
เปอร์เซ็นต์	11.17	18.15	14.37

การปราบปรามอาชญากรรมนั้นมุ่งหมายเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ปกป้องสังคมจากการกระทำของผู้กระทำผิด ตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นทำผิดซ้ำ สร้างปทัสถานแก่สังคมให้เห็นว่าผู้ทำความผิดต้องรับโทษอันมีผลเป็นการข่มขู่ไม่ให้เอาเยี่ยงอย่างและข่มขู่ผู้กระทำความผิดไม่ให้มากระทำความผิดซ้ำ และเป็นโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดเสียยาเสียหายและฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นหน้าที่ของรัฐแต่ละประเทศมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ความสงบเรียบร้อยและผาสุกโดยรวม การดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมของรัฐกระทำการโดยผ่านหน่วยงานที่สำคัญที่เป็นหลักคือตำรวจ ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย³

หน่วยงานที่มีหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรมในเบื้องต้นซึ่งมักเป็นหน่วยงานที่พบการกระทำความผิดหรือได้รับแจ้งข้อมูลได้แก่ตำรวจ รวมทั้งตำรวจตรวจคนเข้าเมือง อีกทั้งยังมีหน้าที่สืบสวน รวบรวมนพยานหลักฐานและสอบสวนคดี ตลอดจนจับกุมผู้กระทำความผิดหรือจัดการให้ได้ตัวมาให้ศาลพิจารณาพิพากษาต่อไป ในส่วนของประเทศไทยได้แก่ตำรวจไทย (Royal Thai Police) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามอาชญากรรม สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นตำรวจแห่งชาติของประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ในส่วนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีตำรวจลาว (Lao Police Force) สังกัดกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (Ministry of Public Security) เป็นเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยและป้องกัน สืบสวนสอบสวนปราบปรามอาชญากรรมทั่วประเทศ นอกจากตำรวจแล้วยังมีหน่วยงานอื่นที่ เป็นผู้ประสานงานกลางทางอาญาและส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งในส่วนของประเทศไทยได้แก่อัยการสูงสุด และส่วนของสปป.ลาวได้แก่กระทรวงยุติธรรมกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นศูนย์ประสานงานด้านการช่วยเหลือและส่งคืนเหยื่อ และหน่วยงานกระทรวงการต่างประเทศที่

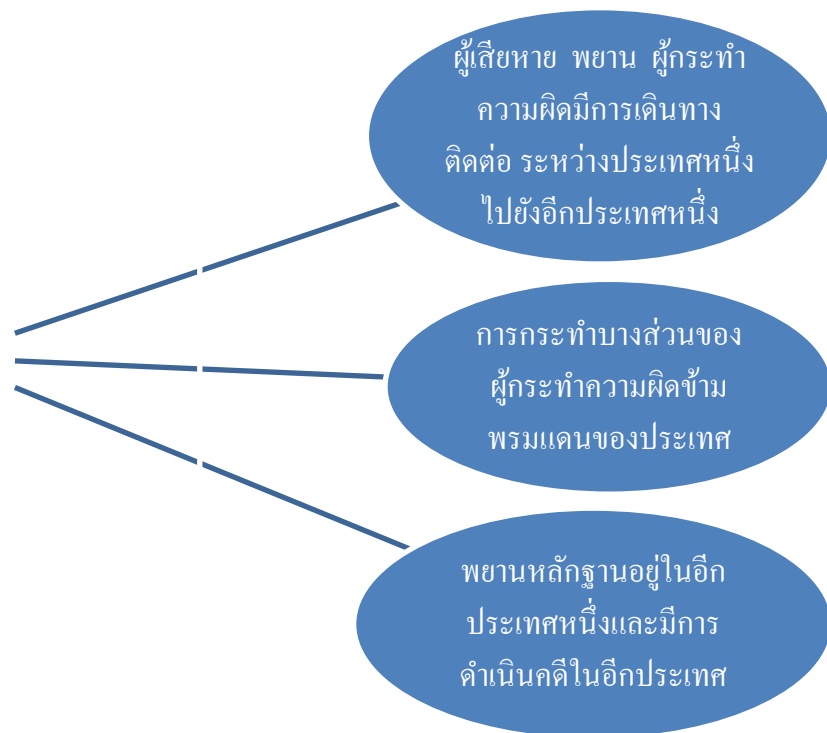
ดำเนินการในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาวในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์และด้านที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้อาชญากรรมค้ามนุษย์เป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติและบ่อยครั้งปรากฏข้อเท็จจริงในเรื่องการค้ามนุษย์ว่าผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมีการเดินทางระหว่างประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง มีการเดินทางของพยาน การติดต่อ และการกระทำความผิดบางส่วนของผู้กระทำความผิดข้ามพรมแดนของประเทศทั้งสองข้างต้น ทั้งยังมีการฉ้อโกงที่พยานหลักฐานอยู่ในอีกประเทศหนึ่งและมีการดำเนินคดีในอีกประเทศหนึ่งซึ่งแต่ละประเทศมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตนรวมทั้งอำนาจอธิปไตยในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาซึ่งกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐ เจ้าหน้าที่ในรัฐที่เกี่ยวข้องรัฐหนึ่งจึงไม่อาจเข้าไปทำการสืบสวนสอบสวนรวบรวมหลักฐานได้โดยเหตุที่ว่ากฎหมายของรัฐที่ให้และรับรองอำนาจในการสืบสวนสอบสวนของตนจำกัดใช้ได้แต่เพียงในดินแดนของรัฐตนประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งนั้นการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนปราบปรามผู้กระทำความผิดในดินแดนของรัฐอื่นย่อมเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐหนึ่งรวมไปถึงการใช้กำลังอันเป็นข้อห้ามตามพันธกรณีระหว่างประเทศและย่อมนำมาซึ่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในรัฐที่ตนทำการละเมิดและรัฐต้นสังกัด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้นหนทางที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานตลอดจนข้อมูลและการดำเนินการกระบวนการต่างๆ

ดังนั้นในการปราบปรามอาชญากรรมจึงต้องอาศัยเจ้าพนักงานในประเทศหรือดินแดนที่พยานหลักฐานหรือการสืบสวนสอบสวนจะกระทำลงเป็นผู้ดำเนินการโดยอาศัยการช่วยเหลือประสานงานและความร่วมมือระหว่างกันจึงจะสามารถได้มาซึ่งพยาน หลักฐานและทำการปราบปรามอาชญากรรมอย่างประสบความสำเร็จเป็นสำคัญ

แผนภูมิด้านล่างแสดงถึงสภาพปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติที่ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปราม

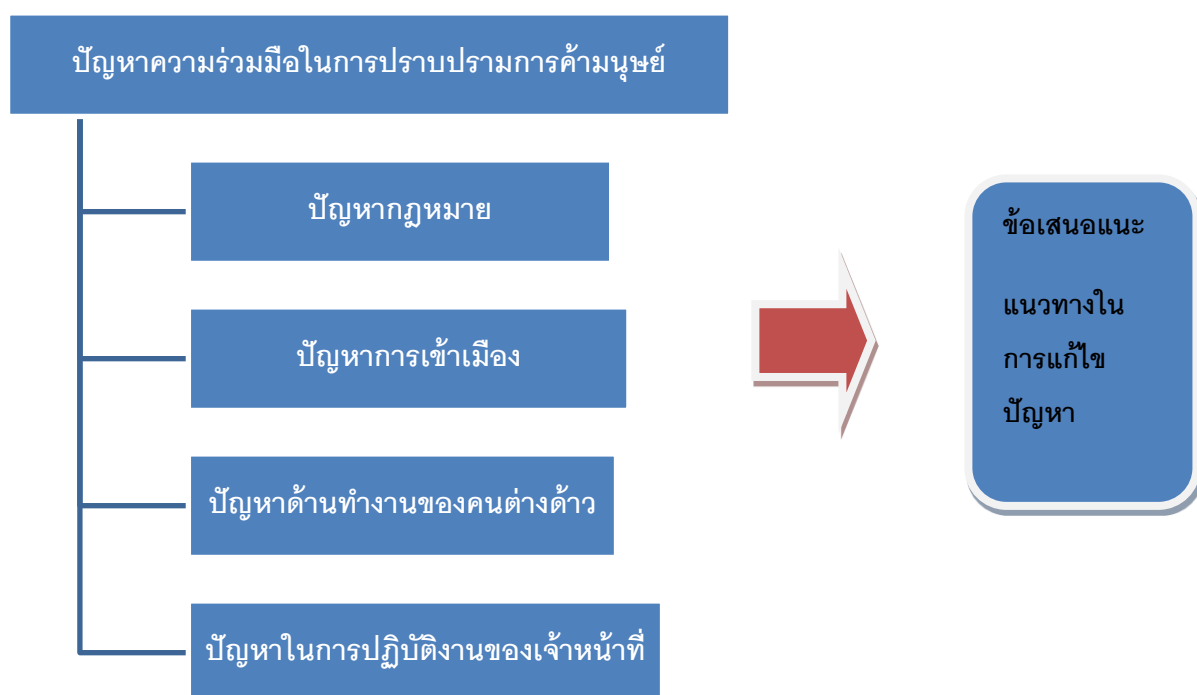
การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่สองประเทศโดยมุ่งเน้นและศึกษาจากความร่วมมือในกรอบของชายแดนจังหวัดหนองคายซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับพระนครเวียงจันทน์ของสปป.ลาว ซึ่งที่ผ่านมาปรากฏว่ามีอาชญากรรมข้ามพรมแดนเกิดขึ้นเกี่ยวพันกัน และมีความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของทั้งสองประเทศในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆตามกฎหมายและพันธกรณี อย่างไรก็ตามความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างไทยและสปป.ลาวยังประสบปัญหาบางประการและจะต้องมีการแก้ไขเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือการปราบปราม อาชญากรรมการค้ามนุษย์ระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยกับ สปป.ลาว
- 1.2.2 เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาวในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์

- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาในการร่วมมือกันในด้านการปราบปรามค้า มนุษย์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของไทยกับเจ้าหน้าที่สปป.ลาวในด้านปัญหากฎหมาย ปัญหาการเข้าเมือง การทำงานของคนต่างด้าวและการปฏิบัติงาน
- 1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาในการร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ ไทยกับสปป.ลาวในการปราบปรามการค้ามนุษย์

1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาถึง ปัญหาที่เกี่ยวกับความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งด้านกฎหมายทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์รูปแบบความร่วมมือ และปัญหาที่เป็นอุปสรรคในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยศึกษากรณีชายแดนจังหวัดหนองคาย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีค้นคว้าและวิจัยเชิงเอกสาร จากข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยนำมาจัดรวบรวมให้เป็นระบบ และสัมภาษณ์บุคคลเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการร่วมมือของไทยและสปป.ลาวเพื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านกฎหมาย การเข้าเมือง การทำงานของคนต่างด้าวและในทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ระหว่างตำรวจของประเทศไทยและลาวต่อไป

1.5.1 วิจัยเอกสาร

ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตำรา บทความ กฎหมาย สนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง

(1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC)

(2) พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเฉพาะผู้หญิงและเด็กเพิ่มเติม อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress, and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children : Palermo Protocol)

(3) ASEAN Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Treaty

(4) สนธิสัญญาว่าด้วยการร่างผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(5) พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(6) พระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา

(7) กติหมายว่าด้วยการด้านการค้ามนุษย์

(8) กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน

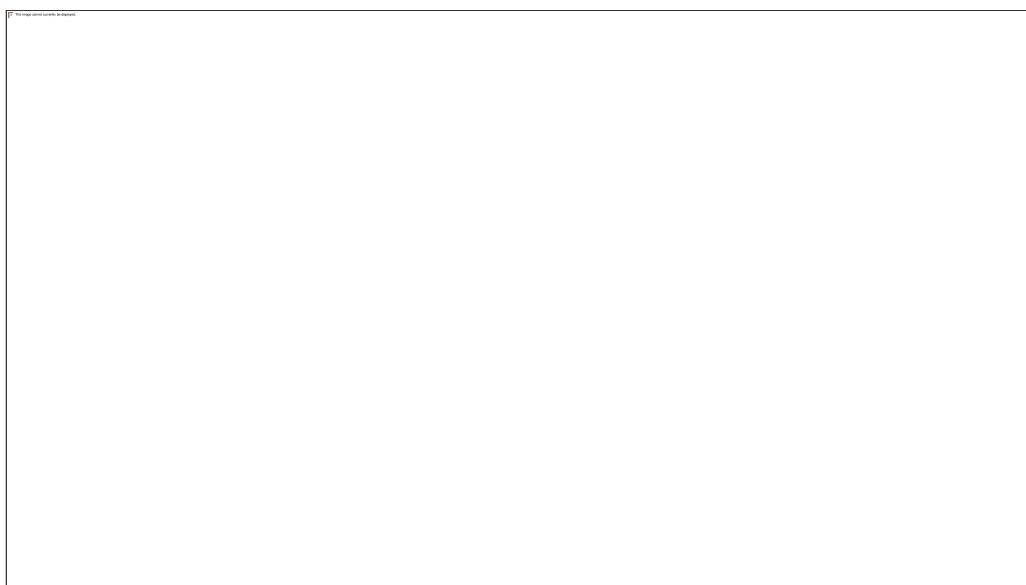
(9) เอกสารและบทความเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการค้ามนุษย์

โดยวิธีการนำเอกสารทั้งที่เป็นกฎหมาย หนังสือ รายงาน และบทความ มาจัดเป็นหมวดหมู่เปรียบเทียบ ให้เป็นระบบ

1.5.2 วิจัยด้วยการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์

- กลุ่มประชากร โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มและสัมภาษณ์เดี่ยว ได้แก่

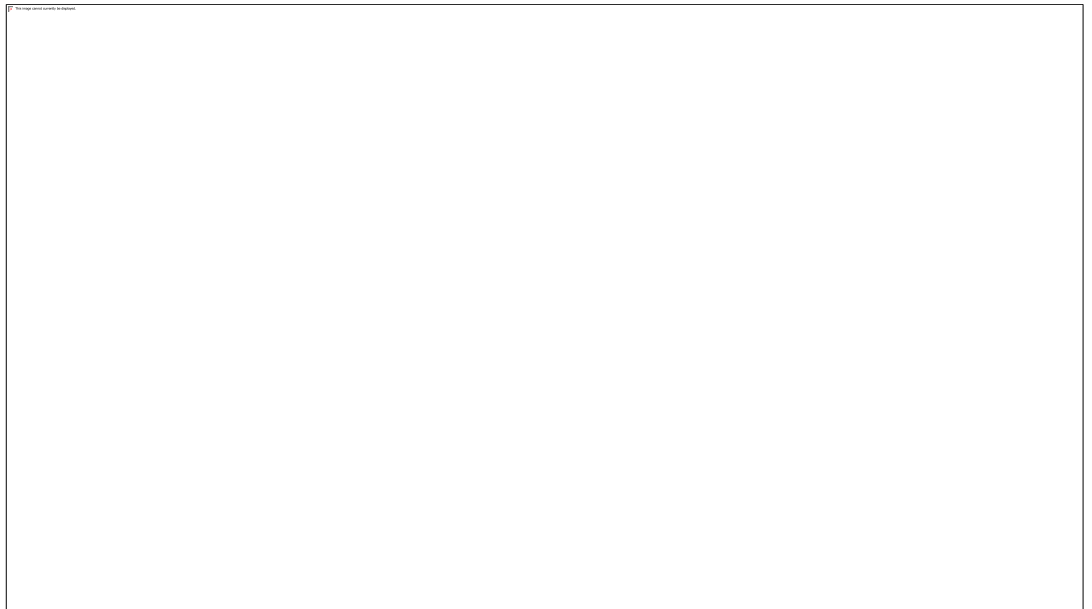
- (1) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองไทย
- (2) หน่วยงานประสานเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมของลาว
- (3) เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยจังหวัดหนองคาย ตำรวจกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์
- (4) เจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

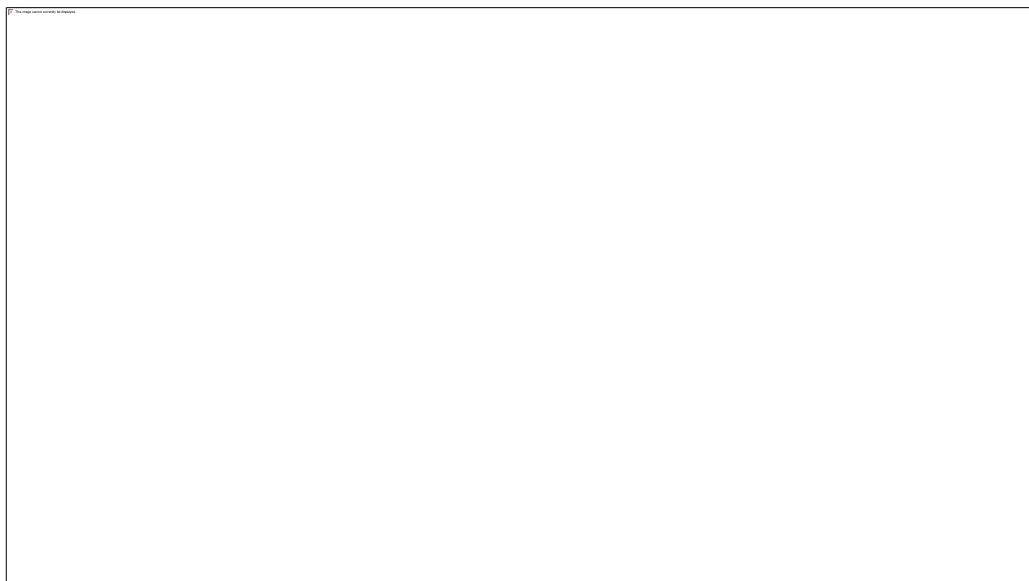
ภาพแสดงการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ณ ด่านชายแดนจังหวัดหนองคาย

ภาพแสดงการสัมภาษณ์เดี่ยวเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรอำเภอเมืองหนองคาย

ภาพแสดงการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมสป.ลาว

ภาพแสดงการสัมภาษณ์เดี่ยวเจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จังหวัดหนองคาย

- เครื่องมือการวิจัย

(1) วิธีการเลือกเครื่องมือ

-เลือกผู้เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

-ศึกษาความรู้จากหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) แบบสัมภาษณ์

-สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑ แบบ โดยกำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์และตั้งประเด็นคำถามให้ตรงตามโครงสร้างที่กำหนดไว้

(3) วิธีการรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เดี่ยวและสัมภาษณ์กลุ่มและการสังเกต

(4) วิธีการวิเคราะห์ประมวลผล

นำข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ สรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์และทำการการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือและข้อมูลโดยการตรวจสอบโดยการตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่งและเอกสารในเรื่องเดียวกันและเกี่ยวพัน

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทราบถึงกฎหมายและปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความ ร่วมมือการปราบปราม อาชญากรรมการค้ามนุษย์ระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยกับ สปป.ลาว
- 1.6.2 ทราบรูปแบบและองค์กรที่เกี่ยวข้องความร่วมมือระหว่าง ประเทศไทยและสปป.ลาวใน ด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์
- 1.6.3 ทราบปัญหาในด้านร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมการค้า มนุษย์ระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจ สปป.ลาว
- 1.6.4 แนวทางแก้ปัญหาในการร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยกับสปป.ลาวในการปราบปราม การค้ามนุษย์

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรม

การค้ำนุษย์

การปราบปรามอาชญากรรมการค้ำนุษย์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมและช่วยเหลือประชาชนผู้ตกทุกข์ได้ยากได้รับความเสียหาย ลงโทษผู้กระทำความผิด การปราบปรามอาชญากรรมการค้ำนุษย์ของตำรวจเป็นไปตามกรอบอำนาจหน้าที่ของตำรวจ ในด้านการปราบปรามอาชญากรรม การได้มาซึ่งข้อมูลการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นพบการกระทำความผิดและการรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งการได้มาซึ่งถ้อยคำหรือพยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ ซึ่งในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเช่น การค้นหา การตรวจยึดทรัพย์สินเอกสารที่เป็นหลักฐาน ตลอดจนการสัมภาษณ์ซักถามตัวบุคคล การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลและการติดต่อสื่อสาร ในหลายกรณีย่อมเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง

โดยเหตุดังกล่าวจึงต้องกระทำลงโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด โดยอาศัยอำนาจรัฐเพื่อความผาสุกของประชาชนโดยส่วนร่วม การกระทำของเจ้าพนักงานจึงยึดโยงกับอำนาจของรัฐที่มีอยู่เหนือดินแดนกระบวนการดำเนินการดังกล่าวหากกระทำนอกดินแดนของรัฐของตนย่อมกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐอื่นและเป็นการขัดต่อกฎหมายและจารีตประเพณีระหว่างประเทศจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐที่จะทำการสืบสวนสอบสวนให้ดำเนินการให้ผ่านความร่วมมือ

การได้มาซึ่งพยานหลักฐานและกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยความรวดเร็ว ละเอียดยรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสม การดำเนินการที่เร่งด่วนเป็นไปถูกต้องและมีมาตรฐานในการดำเนินการย่อมเป็นสิ่งมีผลกระทบต่อการพิสูจน์และการดำเนินมาตรการปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพนอกเหนือจากการร่วมมือในด้านการปราบปรามการค้ำนุษย์และความร่วมมือของหน่วยงานตำรวจยังรวมไปถึงความร่วมมือในการประสานด้านการช่วยเหลือและส่งกลับเหยื่อในฐานะหน่วยงานสนับสนุน

ในปัจจุบันระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาวมีอาชญากรรมค้ำนุษย์ที่มีความเกี่ยวพันกัน ในทาสากลหรือระหว่างประเทศมีการดำเนินการร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมในแบบต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการร่วมมือต้องอาศัยทั้งกฎหมายที่รองรับและต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารในการดำเนินการ เพื่อได้มาซึ่งความช่วยเหลือ ซึ่งรูปแบบของความช่วยเหลือ กฎหมายและหน่วยงานขั้นตอนที่เกี่ยวข้องดังจะกล่าวต่อไปในบทนี้

2.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาในการปราบปรามการค้ำนุษย์

ความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา ซึ่งแบ่งได้เป็นรูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. ความร่วมมือตามแบบพิธีการ

ความร่วมมือแบบเป็นทางการเป็นการร่วมมือแบบอาศัยสนธิสัญญาระหว่างประเทศ (Mutual Legal Assistance Treaty) โดยอาศัยแบบพิธีการทางการทูต ในกรณีที่มีสนธิสัญญาระหว่างการการส่งผ่านความร่วมมืออาจกระทำโดยผู้ประสานงานกลางกับผู้ประสานงานที่ได้รับมอบหมายของแต่ละประเทศโดยตรง บางประเทศนั้นหากไม่มีสนธิสัญญาบางประเทศไม่อาจให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบบเป็นทางการได้ สำหรับบางประเทศแม้ไม่มีสนธิสัญญาก็สามารถให้และขอความช่วยเหลือในด้านการดำเนินคดีอาญาได้โดยผ่านช่องทางการทูตโดยอาศัยหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่างตอบแทน (Reciprocity)

เครื่องมือที่ใช้ในการร่วมมือรูปแบบนี้ได้แก่การร่วมมือระหว่างประเทศ (Mutual Legal Assistance) ขอความร่วมมือระหว่างศาล(Letter of Rogatory)และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)

ความร่วมมือซึ่งเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างประเทศทางอาญา(Mutual Legal Assistance) ได้แก่การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อบังคับใช้กฎหมายอาญา ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนข้อมูล การสืบหาเพื่อระบุที่อยู่ของบุคคลหรือทรัพย์สินที่เป็นพยานหลักฐานหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การซักถามสอบปากคำพยานบุคคล การดำเนินคดีอาญา การซักถามพยานหลักฐานและจัดทำบันทึกถ้อยคำ การส่งเอกสารหมายเรียกหมายคำพิพากษาของศาล การค้นตัวบุคคลหรืออาคารสถานที่ การยึดอายัดทรัพย์สินแต่ไม่รวมถึงการส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดน

Letter of Rogatory เป็นหนังสือที่ออกโดยศาลประเทศหนึ่งไปยังศาลอีกประเทศหนึ่งอย่างเป็นทางการเพื่อขอความช่วยเหลือร่วมมือในการดำเนินการในทางศาลเช่นการสอบถามคำให้การเป็นต้น

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) คือการส่งมอบตัวผู้ต้องหาที่มีหมายจับหรือผู้ที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษผู้นั้นในการกระทำความผิดทางอาญาในดินแดนของรัฐ โดยบุคคลดังกล่าวอยู่ในดินแดนของรัฐที่ได้รับคำขอนั้น เพื่อนำตัวไปดำเนินคดีและหรือลงโทษในรัฐผู้ร้องขอให้ส่งตัวบุคคลผู้นั้นเพื่อนำตัวไปดำเนินคดีหรือลงโทษในดินแดนของรัฐผู้ร้องขอหรือการที่รัฐบาลประเทศหนึ่งยอมส่งตัวบุคคลที่ต้องหาหรือที่พิจารณาว่ากระทำความผิดมีโทษอาญาภายในเขตอำนาจศาลของรัฐบาลอีกประเทศหนึ่งให้แก่รัฐบาลประเทศนั้นๆเพื่อได้ไปพิจารณาลงโทษตามกฎหมาย โดยการส่งมอบตัวดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาซึ่งอาจเกิดจากการมีสนธิสัญญาแบบทวิภาคี (Bilateral Treaty) หรือแบบพหุภาคี (Multilateral Treaty) ก็ได้หรือในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาต่อกันก็อาจมีความร่วมมือกันในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อกันได้โดยอาศัยหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity)หรือความร่วมมือโดยการติดต่อสื่อสารทางการทูต หรือ ตำรวจสากล ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาและกฎหมายภายในของรัฐที่ร้องขอและรัฐผู้รับคำขอ

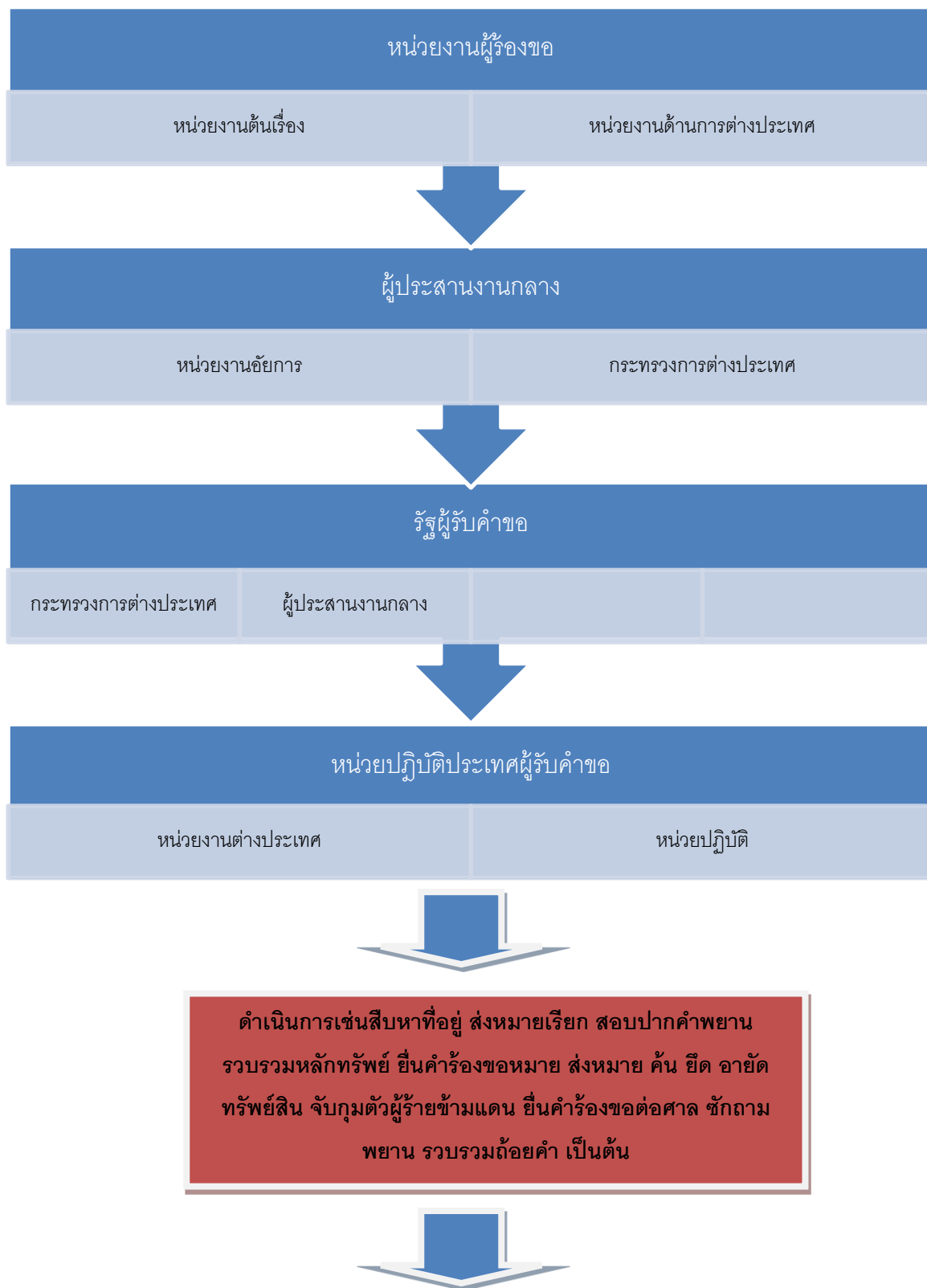
โดยทั่วไปแล้วความร่วมมืออย่างเป็นทางการต้องอาศัยหลักสนธิสัญญาหรือช่องทางการทูตและความร่วมมือกันทั้งในเรื่องความช่วยเหลือระหว่างกันทางอาญา (MLAT)และ ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ต้องอาศัยหลักคือ

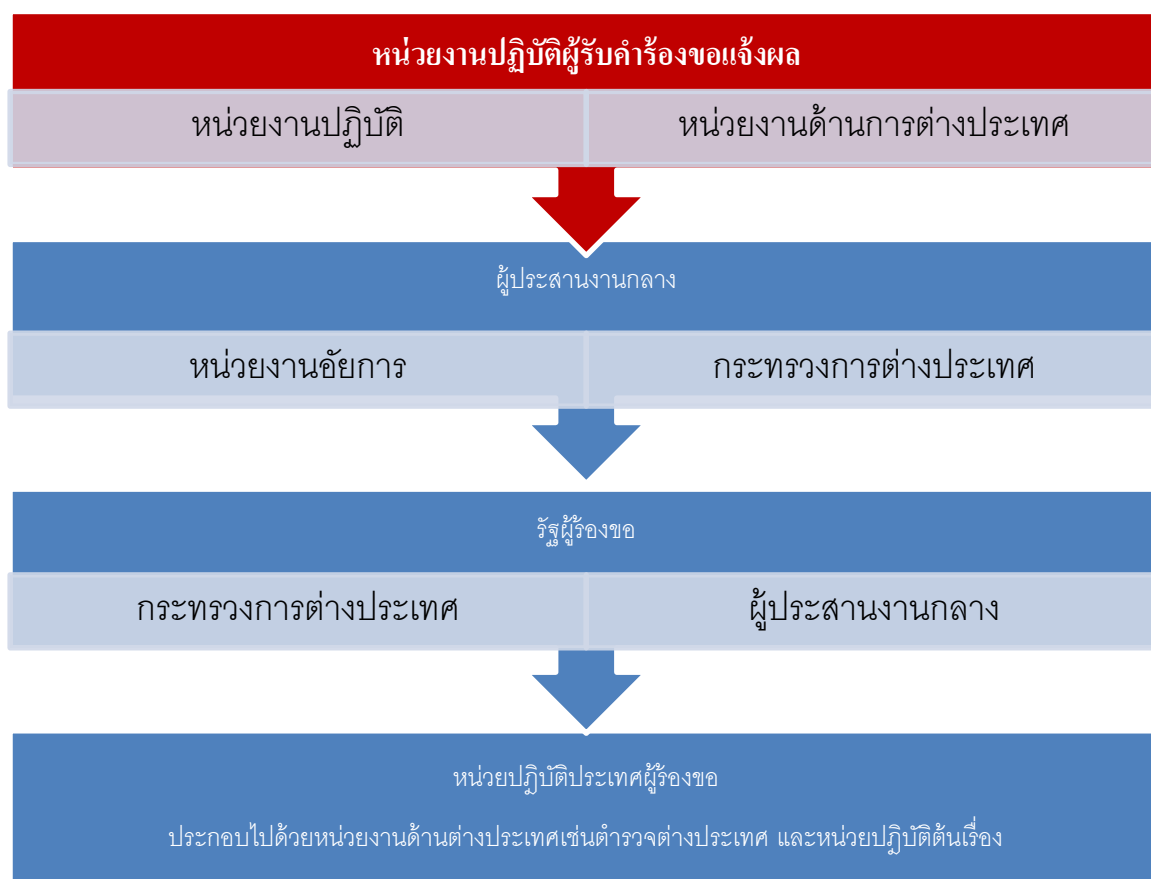
การกระทำความผิดต้องเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ มีอัตราโทษตามขั้นต่ำที่กำหนด ไม่ใช่ความผิดทางการเมืองหรือทางการทหาร และอาจมีข้อจำกัดในเรื่องการไม่ส่งคนชาติเป็นผู้ร้ายข้ามแดน

ขั้นตอนความร่วมมือแบบเป็นทางการจะเริ่มจากหน่วยงานที่ต้องได้รับการรับความช่วยเหลือ ในกรณีของตำรวจเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนต้องประสานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดผ่านกองการต่างประเทศ และส่งผ่านไปยังผู้ประสานงานกลางด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาซึ่งได้แก่อัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายเพื่อพิจารณา เมื่อสำนักงานอัยการต่างประเทศได้รับเรื่องจะตรวจสอบเอกสารหลักฐาน เทียบเคียงและพิจารณาพันธกรณีในกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายข้อบังคับของรัฐคู่กรณี แล้วส่งคำร้องขอพร้อมพยานหลักฐาน ข้อกำหนดเงื่อนไขตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไปยังผู้ประสานงานหรือกระทรวงการต่างประเทศแล้วแต่กรณีตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา หากไม่มีสนธิสัญญาจะส่งผ่านช่องทางการทูต โดยเมื่อหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ยื่นคำขอส่งเรื่องมายังผู้ประสานงานกลาง ผู้ประสานงานจะพิจารณาในรายละเอียดหากเห็นว่าควรขอรับความช่วยเหลือจะส่งเรื่องให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้ส่งต่อไปยังกระทรวงต่างประเทศของผู้รับ เมื่อหน่วยงานในประเทศผู้รับที่เป็นกระทรวงการต่างประเทศและหรือผู้ประสานงานกลางรับคำขอแล้วพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ แล้วหากให้ความร่วมมือกันได้จะส่งต่อไปยังหน่วยปฏิบัติเพื่อดำเนินการ แล้วส่งผลผ่านมายังผู้ประสานงานกลาง กระทรวงการต่างประเทศ กลับไปทางประเทศผู้มีความร้องขอ เพื่อส่งไปยังหน่วยงานที่ร้องขอเป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการขอและรับความร่วมมือระหว่างประเทศและการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมักเป็นไปตามขั้นตอนตามที่ปรากฏตามแผนผังข้างท้ายนี้

แผนผังแสดงขั้นตอนความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาอย่างเป็นทางการ

2. การร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ

การร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ปกติสามารถดำเนินการผ่านตัวแทนของหน่วยงานผู้บังคับใช้ไม่มีรูปแบบหรือขั้นตอนเว้นแต่กรณีInterpolมักอยู่ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบไม่เป็นทางการเพื่อประโยชน์ในทางการสืบสวนและดำเนินการต่างๆ รวมทั้งกรณีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและกรมสอบสวนคดีพิเศษของประเทศไทย รวมถึงองค์การระหว่างประเทศเช่นตำรวจสากล (Interpol) โดยร่วมมือกันในช่องทางต่าง ๆ คือ 4

44United Nations Asia and Far East Institute For the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders. INTERNATIONAL COOPERATION AGAINST HUMAN TRAFFICKING AND SMUGGLING OF MIGRANTS.122nd International Training Course” Resource Materials Series No.12”pp”181-189 at 181-183

1. ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ (Personal Channel)

เป็นวิธีการติดต่อโดยอาศัยความสัมพันธ์และความเชื่อถือระหว่างบุคคล เช่น ตำรวจ-ตำรวจ อัยการ-อัยการ การร่วมมือในลักษณะนี้อาศัยความเชื่อถือระหว่างบุคคล (Goodwill) ตลอดจนความมีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียร่วมกันในด้านการปราบปรามอาชญากรรมและอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่มักพบปะกันระหว่างการสัมมนา ประชุม ฝึกอบรม

(ข) ผู้แทนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Attache) หรือผู้แทนตำรวจ (Police Liaison)

ผู้แทนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายประจำสถานทูต เจ้าหน้าที่สถานกงสุลด้านความมั่นคงที่ได้รับมอบหมายและเจ้าหน้าที่ประสานงาน (liaison) ที่หน่วยงานด้านบังคับใช้กฎหมายส่งไปประสานงานกับหน่วยงานคู่ขนานในต่างประเทศ มีบทบาทในด้านการร่วมมือให้ความช่วยเหลือ to counterpart agencies abroad

(ค) ตำรวจสากล (Interpol)

เป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างตำรวจกับตำรวจโดยเป็น Inter-government organisation ซึ่งรับรองโดยองค์การสหประชาชาติโดยมีที่ทำการใหญ่ที่เมืองลียงประเทศฝรั่งเศส มีสมาชิก ๑๘๑ ประเทศรวมทั้งไทยและสปป.ลาว เป็นช่องทางช่วยเหลือเครื่องมือในด้านการสืบสวนสอบสวนรวมทั้งด้านเทคนิคโดยผ่านหน่วยงานศูนย์ชาติของแต่ละประเทศสมาชิก

การร่วมมือแบบไม่เป็นทางการดังกล่าวต้องอาศัยความเชื่อถือและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังกระทบกระเทือนเรื่องของการเคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐที่จะต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ไม่มีรูปแบบชัดเจน ยากแก่การตรวจสอบ มีผลต่อความเชื่อถือและความสามารถยอมรับเป็นพยานหลักฐานได้

2. ความร่วมมือทางด้านวิชาการ และเทคนิค

ความร่วมมือทางด้านวิชาการผ่านการอบรมและเครื่องมือเช่นเอกสาร คู่มือต่างๆ สามารถกระทำได้โดยการเริ่มต้นของประเทศที่เกี่ยวข้อง และมักได้รับความสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางวิชาการและเทคนิคมีความสำคัญทั้งในแง่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมสามารถเข้าใจถึงกฎหมายและทางปฏิบัติของตนดีขึ้นและเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการของผู้ร่วมการอบรม นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมมือกัน

ปราบปรามการค้ามนุษย์และยังเป็นการสร้างช่องทางและเครือข่ายในการประสานความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ในอนาคต

2.2 กฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์

ก. กฎหมายระหว่างประเทศ

(1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) ไทยลงนาม UNTOC เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๓

อนุสัญญานี้มุ่งประสงค์ของเพื่อส่งเสริมความร่วมมือที่จะป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยใช้บังคับในการป้องกันการสืบสวนสอบสวน และการฟ้องร้องดำเนินคดีการคุ้มครองอธิปไตยให้รัฐภาคีปฏิบัติตามพันธกรณีของตนตามอนุสัญญานี้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการเรื่องความเสมอภาคทางด้านอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐและหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น และไม่มีควมใดในอนุสัญญานี้ให้สิทธิแก่รัฐภาคีที่จะดำเนินการในอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งในการใช้เขตอำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งสงวนไว้โดยเฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นตามกฎหมายภายในของรัฐดังกล่าวโดยกำหนดให้ภาคีร่วมมือกันในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนการโอนตัวนักโทษความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันการสืบสวนสอบสวนร่วมกันการโอนการดำเนินคดีอาญาการคุ้มครองพยานการให้การช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและวิชาการ

(2) พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเฉพาะผู้หญิงและเด็กเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

พิธีสารฉบับนี้กำหนดนิยามของการค้ามนุษย์ กำหนดให้รัฐภาคีลงโทษและป้องกันตลอดจนให้ความช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์

(3) อนุสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาอาเซียน (Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters) กำหนดให้ประเทศภาคีให้ความช่วยเหลือกันในการได้มาซึ่ง

คำให้การถ้อยคำของบุคคลกรดำเนินการเพื่อจัดให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนการดำเนินการทางอาญา การส่งหมายและสร้างประสิทธิภาพเอกสารทางคดี การค้นตรวจสอบสิ่งของวัตถุและ สถานที่ ระบุสืบค้นวัตถุในการกระทำความผิด การยึดและอายัดทรัพย์สิน และด้านอื่นตามที่ได้ทำตามกฎหมายภายใน

(4) บันทึกความเข้าใจด้วยการจัดการค้าเด็กและสตรีและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (Memorandum Of Understanding on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking) ซึ่งไทยได้มีความตกลงสปป.ลาว ปี ๒๕๔๘

(5) กระบวนการบาหลี (Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime - Bali Process) เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิก ๔๖ ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์ ๑๙ ประเทศ มี Steering Group ซึ่งไทยเป็นสมาชิก สนับสนุนการทำงานของ ออสเตรเลีย และอินโดนีเซียในฐานะประธานร่วม โดยได้จัดตั้ง สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค (Regional Support Office – RSO) ที่กรุงเทพฯ เพื่ออนุวัติกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Co-operation Framework – RCF) มีการริเริ่มกิจกรรมในกรอบกระบวนการบาหลี เช่น ร่วมกับออสเตรเลียเพื่อจัดประชุมปฏิบัติการในหัวข้อการให้สัตยาบันและการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) เมื่อปลายปี ๒๕๕๕ ซึ่งจะได้มีการต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวในช่วงปี ๒๕๕๗ถึง๒๕๕๙

(6) ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children ปี ๒๕๔๗ ซึ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกเหยื่อออกจากผู้กระทำความผิด และการกำหนดบทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (The Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters among Like-Minded ASEAN Member Countries) ไทยได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาฯ เมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ในอาเซียนได้อีกทางหนึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาจัดทำ ได้แก่ Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ซึ่งไทยและสิงคโปร์ได้เริ่มผลักดันในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ ๑๒ ในเดือนกันยายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพฯ ให้สอดคล้องและสะท้อนความพยายามระดับภูมิภาคเพื่อสนับสนุนแผนระดับโลก UN Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons และการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) ซึ่งในระหว่างการประชุม AMMTC เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับแก้ร่างเอกสารทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ โดยเป็นการเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ในกรอบ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)

(7) สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้ภาคีมีพันธกรณีในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดที่มีโทษทางอาญาจำคุกไม่น้อยกว่า ๑ ปี รวมทั้งในความผิดฐานค้ามนุษย์

(8) บันทึกข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างงาน 1999 ซึ่งกำหนดให้ทั้งสองประเทศจะต้องดำเนินการต่างรวมทั้งการเข้าเมือง เพื่อป้องกันแรงงานที่มีขอบด้วยกฎหมายและและป้องกันแรงงานตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การนำกระบวนการต่างมาใช้เพื่อคุ้มครองแรงงานและการส่งกลับอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสิ้นระยะเวลาตามใบอนุญาตให้ทำงาน

ข.กฎหมายภายในของไทย

(1) พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติฉบับนี้กฎหมายที่กำหนดให้การกระทำการค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษไว้และกำหนดให้มีหน่วยงานในการดำเนินการค้ามนุษย์ โดยมีคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติและท้องถิ่นได้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติและระดับจังหวัด กำหนดหน่วยงานเฉพาะเพิ่มเติมคือกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปลัดกระทรวงแต่งตั้งมีอำนาจตรวจค้นพบการกระทำความผิด มีกองทุนสนับสนุนการดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์ การฝึกอบรมและช่วยเหลือเหยื่อ นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๘ ยังเพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานตรวจค้นสถานที่ สถานประกอบการ ห้ามหรือระงับการประกอบกิจการและกำหนดอัตราโทษของผู้กระทำความผิดเพิ่มเติมจนมีอัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิตหากการกระทำความผิดเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย

(2) พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้หน่วยงานที่มีฐานะตั้งแต่ระดับกรมในทางปฏิบัติคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถร้องขอและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติได้ โดยทำคำร้องขอหรือมีคำร้องขอมายังผู้ประสานงานกลางคืออัยการสูงสุด ซึ่งเมื่อพิจารณาและจะส่งคำร้องขอต่อไปยังประเทศผู้รับคำร้องขอผ่านผู้ประสานงานกลางตามสนธิสัญญาหรือช่องทางการทูตเพื่อส่งแก่หน่วยปฏิบัติต่อไป ผลการดำเนินการจะถูกส่งกลับตามช่องทางและขั้นตอนทางเดียวกับคำร้องขอในทางฝั่งรับผู้ประสานงานกลางของไทยจะรับคำร้องขอจากรัฐต่างประเทศตามสนธิสัญญาหรือช่องทางการทูตความช่วยเหลือที่จะให้แก่นัก

(3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ทางการไทยสามารถส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกรณีที่ถูกกล่าวหา หรือมีคำพิพากษาให้ต้องโทษในความผิดอาญาโดยเป็นความผิดอาญาทั้งในรัฐไทยและรัฐผู้ร้องขอซึ่งกำหนดได้ตาม สนธิสัญญาความร่วมมือที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ปีขึ้นไปและความผิดเกี่ยวเนื่อง⁵

ค.กฎหมายภายในของสปป.ลาว

สปป.ลาวมีกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สร้างมาตรการในด้านความร่วมมือทั้งในด้านกฎหมายสารบัญญัติที่กำหนดให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดและกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงาน ดำเนินการช่วยเหลือให้ความร่วมมือขอรับความร่วมมือจากประเทศอื่นทั้งในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศในทา อาญาและการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่สำคัญดังนี้

1. กฎหมายด้านการค้ามนุษย์ 2015

มีผลใช้บังคับเมื่อต้นปี 2016 ที่ผ่านมา กำหนดให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงตลอดชีวิต นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังมีความสำคัญในด้านการร่วมมือปราบปรามการค้ามนุษย์ เนื่องจากบัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ของสปป.ลาวมีอำนาจการปราบปรามการค้ามนุษย์⁶ และกำหนดให้อำนาจดำเนินการประสานงานให้ความร่วมมือระหว่างประเทศรวมทั้งในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน และด้านพยานหลักฐานต่าง ๆ ⁷

2. กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน

กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดนของลาว 2012 กำหนดให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้โดยต้องเป็นกรณีที่เป็น ความผิดอาญาทั้งในรัฐผู้ร้องขอและมีข้อตกลงหรือพันธกรณีตามสนธิสัญญาที่สปป.ลาวเป็นภาคี รัฐผู้รับคำขอ ตามมาตรา 4 และผู้ที่ถูกขอให้ส่งตัวต้องไม่มีสัญชาติลาวและมีหลักต่างตอบแทน ⁸

2.3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยและสปป.ลาว

⁵พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗

⁶มาตรา ๖๑-๖๓

⁷มาตรา ๖๖-๖๗

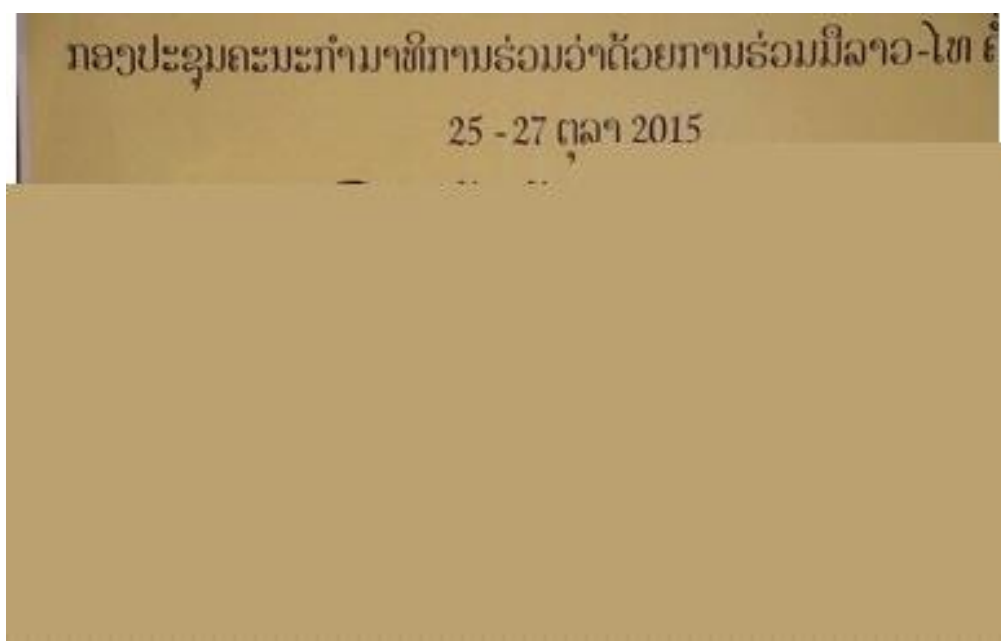
⁸มาตรา ๖

จากการศึกษาทั้งบทความ เอกสาร ตัวบทกฎหมายและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องปรากฏว่าระหว่างเจ้าหน้าที่ทางการไทยและลาวนั้นมีการร่วมมือกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการผ่านความร่วมมือกันดังนี้

1. การร่วมมือแบบมีพิธีการ

ในปัจจุบันมีกลไกความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ โดยอาศัยพันธกรณีระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสนธิสัญญาความร่วมมือทางอาญาอาเซียนและMOU ในด้านการช่วยเหลือและส่งกลับการค้ามนุษย์ ส่วนในเรื่องความร่วมมือทางอาญาในรูปแบบ Mutual Legal Assistance มีการดำเนินการจากฝ่ายไทยเพื่อตรวจสอบข้อมูลแต่ยังไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีค้ามนุษย์

ในด้านการช่วยเหลือฟื้นฟูเหยื่อตลอดจนการให้ความคุ้มครองและส่งกลับเป็นหน้าที่ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งเป็นจุดประสาน (Focal Point) หลังจากนั้น

2. ความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ

ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมีการร้องขอความร่วมมือโดยไม่เป็นทางการแต่จะอยู่ในรูปการร้องขอจากสถานเอกอัครราชทูตให้ช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์จากทางการลาวมายังหน่วยงานปราบปรามในประเทศไทย เป็นการประสานงานในลักษณะให้ข้อมูลชี้เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่และมีผลในการนำไปดำเนินคดีและปราบปรามผู้กระทำความผิด และช่วยเหลือเหยื่อเช่นคดีสถานบริการ ด่านนอก จังหวัดสงขลา ขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทางการไทยที่เป็นตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคายพบว่าทางการไทยเคยให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่อาศัยในลาวที่เป็นนายหน้าฝั่งประเทศลาวที่นำคนมาค้ามนุษย์ในประเทศไทยและนำไปสู่การดำเนินคดี โดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่าได้รับแจ้งจากทางเจ้าหน้าที่ลาวผ่านช่องทางบุคคลว่ามีการจับกุมดำเนินคดีกับนายหน้าดังกล่าวแล้ว

3. ความร่วมมือด้านเทคนิคและการฝึกอบรม

นอกจากความร่วมมือในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น เจ้าหน้าที่ไทยและสปป.ลาวยังมีการร่วมมือกันในด้านเทคนิคและการฝึกอบรมผ่านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนาสังคมและสื่อในกรอบต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี การปราบปรามการค้ามนุษย์และเสริมสร้างความร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์ โดยมีการริเริ่มจากทางตนเอง และโดยความสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศเช่น Japan International Cooperation Agency (JICA) United Nations Inter-Agency Project on Human trafficking(UNIAP) United Nations Office on Drug and Crime (UNODC) United Nations Asia and Far East Institute For Prevention of Crime and the Retreatment of Offenders(UNAFEI) Australian-Asia Program to Combat Trafficking in Person (AAPTIP) International Law Enforcement Academy (ILEA) สถานทูตสหรัฐ เป็นต้น อันเป็นการสร้างความเข้าใจตรงกัน ความตระหนักถึงความสำคัญของการค้ามนุษย์ ความจำเป็นในการร่วมมือกันปราบปรามและการสร้างเครือข่ายในด้านความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และเป็นช่องทางในการสร้างโอกาสในการร่วมมือแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการต่อไปในอนาคต

2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์ของไทยและสปป.ลาว

เมื่อพิจารณาจากกลไกและหน่วยงานในการปราบปรามการค้ามนุษย์และบทบัญญัติตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว นั้น ประกอบไปด้วยตำรวจ อัยการผู้ประสานงานกลางของไทย กระทรวงการต่างประเทศ ตำรวจเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการค้นพบการกระทำความผิด กระทรวงยุติธรรมลาว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยความร่วมมือเบื้องต้นที่ตำรวจได้รับเริ่มจากการให้ข้อมูลเช่นข้อมูลจากทางการของลาวว่ามีบุคคลถูกลอบลวงบังคับมาเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ซึ่งมีส่วนในการเริ่มต้นคดีและการค้นพบการกระทำความผิด

หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้แก่กระทรวงการต่างประเทศหรือสถานทูตผู้ให้ข้อมูล เมื่อตำรวจต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการพิสูจน์ต่าง ๆ ความร่วมมือที่ได้รับในเบื้องต้นได้แก่การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลเช่นอายุที่อยู่ เป็นต้น ซึ่งมักได้รับการประสานช่วยเหลือจากหน่วยงานสถานเอกอัครราชทูตเช่นการยืนยันสัญชาติของบุคคลผู้เสียหาย รวมถึงการยืนยันสัญชาติของผู้เสียหาย การส่งตัวกลับภูมิลำเนา

จากการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ชายแดนจังหวัดหนองคายปรากฏว่าที่ผ่านมาความร่วมมือในรูปแบบที่เป็นพิธีการยังไม่มีผลการดำเนินการเนื่องจากในช่วงแรกก่อนไทยให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างกัน เมื่อมีการร้องขอจากฝั่งไทยจะยังไม่ได้รับผลการดำเนินการเว้นแต่เป็น เรื่องการยืนยันสัญชาติและข้อมูลบุคคล และเรื่องการส่งกลับตามMOU ผ่านสถานทูต

การช่วยเหลือแบบอื่นต้องอาศัยความร่วมมือตามสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือของอาเซียนโดยหน่วยงานเช่นตำรวจหรือเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบสำนวนต้องส่งคำร้องขอความร่วมมือไปยังผู้ประสานงานกลางของไทยเป็นผู้พิจารณาส่งคำร้องขอไปยังผู้ประสานงานกลางหรือหน่วยงานตามช่องทางการทูตแต่

ละประเทศตามแต่กรณีหน่วยงานผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำขอจะพิจารณาคำร้องขอแล้วส่งให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการและส่งผลดำเนินการกลับมายังผู้ร้องขอโดยช่องและเส้นทางเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีผลการดำเนินการช่วยเหลือตามคำร้องขอ

นอกเหนือจากกรณีมีคำขอแบบเป็นทางการโดยผ่านเจ้าหน้าที่ส่วนกลางแล้ว การติดต่อประสานความช่วยเหลือระหว่างกันพบว่าการติดต่อประสานระหว่างเจ้าหน้าที่บริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศจะใช้วิธีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ มีการพบปะพูดคุยกันทั้งในการทำงาน ทางโทรศัพท์และโซเชียลมีเดีย เช่นไลน์ (LINE) ในส่วนชายแดนนั้นภาษาของทั้งสองประเทศในด้านพื้นที่ไม่มีปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

ถึงแม้ว่าไทยและสปป.ลาวจะมีการร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์ แต่ที่ผ่านมาก็ยังประสบกับปัญหาในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือกันดังจะกล่าวถึงในบทต่อไป

บทที่ 3

บทวิเคราะห์และปัญหาในการร่วมมือป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือในการปราบปรามการค้ายาเสพติดระหว่างเจ้าหน้าที่ของไทยและสปป.ลาว ในแง่กฎหมาย การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การทำงานของคนต่างด้าว และปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พบว่าในปัจจุบันยังประสบปัญหาดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหากฎหมาย

(1) ไม่มีพันธกรณีระหว่างกัน

ระหว่างประเทศไทยและลาวมีกฎหมายทั้งภายในและระหว่างประเทศที่เป็นเครื่องมือในการปราบปรามกฎหมายค้ายาเสพติด อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาทางการไทยเคยขอความร่วมมือผ่านกระทรวงการต่างประเทศ แต่การร่วมมือแบบเป็นทางการมีข้อขัดข้องกล่าวคือขณะที่ไทยไม่ให้สัตยาบันสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างอาเซียนนั้น เมื่อมีการขอความร่วมมือไปยังสปป.ลาวจะได้รับการปฏิเสธเนื่องจากไม่สามารถให้ความร่วมมือโดยไม่มีพันธกรณีได้ เนื่องจากไม่มีพันธกรณีรองรับจึงไม่อาจประสานงานจนลุล่วงการที่ไทยไม่ให้สัตยาบันอนุสัญญาพหุภาคีจึงเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการขอรับความร่วมมือจากประเทศอื่น ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้ถูกจัดไปเมื่อไทยให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ทำให้ทางการลาวมีพันธกรณีที่ต้องให้ความช่วยเหลือตามสนธิสัญญาระหว่างกันตามหลักPacta Sunt Servanda หรือการผูกพันตนเองโดยการแสดงเจตนา

(2) ปัญหาอำนาจบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมาย เป็นอำนาจของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยหลักเขตอำนาจตามหลักอำนาจรัฐเหนือดินแดน (Territorial) หลักอำนาจของรัฐเหนือผู้กระทำความผิด (Nationality) อำนาจในฐานะคนชาติที่เป็นผู้เสียหาย(Passive) การใช้เขตอำนาจในเชิงป้องกัน (Protective) และหลักสากล (Universal)

ในทางการบังคับใช้กฎหมาย หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าคนลาวเดินทางไปหลอกลวงคนลาวมาทำงานขายเสื้อผ้าที่ประเทศไทยแต่เมื่อถึงปลายทางกลับถูกบังคับใช้แรงงานในโรงงานหรือบังคับให้ค้าประเวณีในประเทศไทยโดยมีคนไทยเป็นเจ้าของและผู้ดูแลสถานประกอบการ อันเป็นการหลอกลวงและข่มขืนใจโดยมีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและเป็นความผิดฐานค้ายาเสพติด ทั้งประเทศไทยและลาวต่างมีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซ้ำ และข้อจำกัดในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนอันทำให้คดีความล่าช้า ส่งผลกระทบแก่ผู้เกี่ยวข้องนอกจากนี้ยังมีพันธกรณีระหว่างกันคู่สัญญาที่ผูกพันตนเป็นรัฐแม้ไม่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมโดยปฏิเสธหรือล่าช้าก็ยากที่จะไปบังคับเอาแก่รัฐที่เกี่ยวข้อง

4. ปัญหาบทนิยาม

ในแง่ของตัวบทกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ของเรายังมีปัญหาในเรื่องของความครอบคลุมถ้อยคำนิยามตามที่ United Nations Office of Drug and Crime (UNODC) กำหนด โดยเฉพาะบทนิยามคำว่า Vulnerability ซึ่งนิยามได้แก่ poverty, unemployment, inequality, humanitarian emergencies เป็นต้น นอกจากนี้บทบัญญัติของไทยเองในเรื่องดังกล่าวแม้มีมาตรการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการรวบรวมพยานหลักฐานเช่นการการดักฟังข้อมูล (wire tapping) ก็ยังไม่มีนำมาใช้

5. หลักความผิดอาญาสองรัฐและหลักต่างตอบแทน

พันธกรณีโดยเฉพาะเงื่อนไขของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและการร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา หรือแม้กระทั่งการโอนตัวนักโทษนั้นอาศัยหรือมีหลักสำคัญคือการกระทำที่ขอความร่วมมือขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได้ต้องเป็นความผิดอาญาในทั้งสองรัฐ (Double Criminality) และหลักต่างตอบแทน (Reciprocity) ซึ่งการตีความกฎหมายอาญาต้องกระทำโดยเคร่งครัด เมื่อไม่กฎหมายบัญญัติความผิดไว้ก็ไม่สามารถเป็นความผิดทางอาญาย่อมไม่สามารถร้องขอและให้ความร่วมมือแก่ประเทศอื่นได้ตามหลัก Double Criminality และ Reciprocity นอกจากนี้อาจมีข้อจำกัดสืบเนื่องจากอัตราโทษสูงสุดของการค้ามนุษย์ลาวมีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ตามกฎหมายไทยที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๘

นอกจากนี้มีข้อสังเกตคือพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๓/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดอัตราโทษสูงถึงประหารชีวิต ในทางปฏิบัติอาจก่อให้เกิดปัญหาไม่สามารถขอความร่วมมือให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้เนื่องจากเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าที่ทางการสปป.ลาวกำหนด

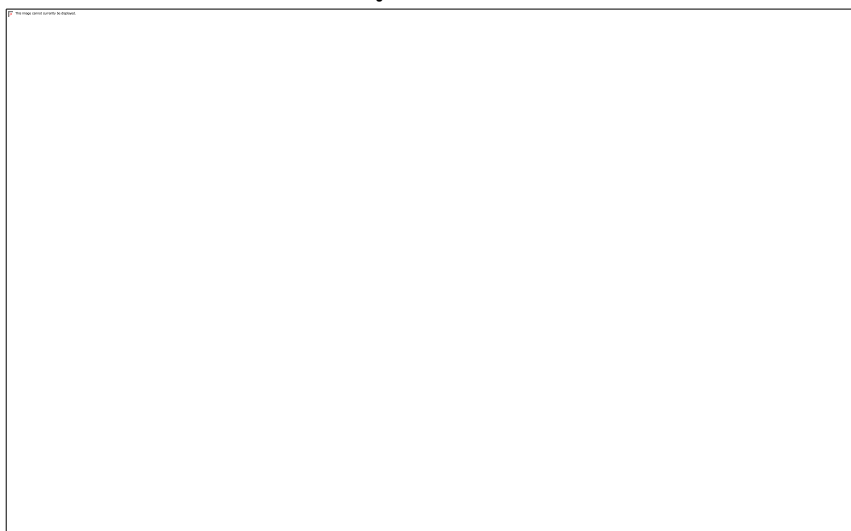
3.2 ปัญหาการเข้าเมือง

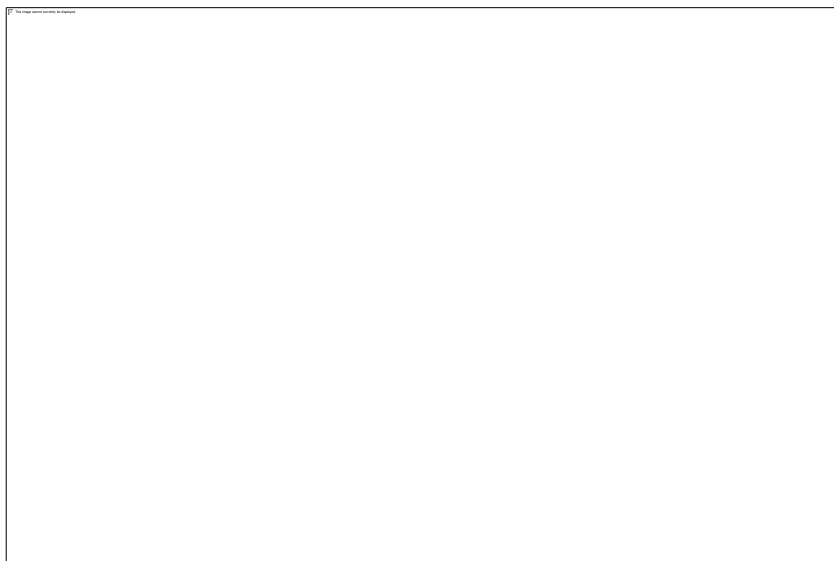
การเข้าเมืองเป็นช่องทางในการเคลื่อนย้ายและติดต่อของกลุ่มเหยื่อและผู้กระทำความผิด ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๘ มีเหยื่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทยเดินทางมาจากสปป.ลาวอยู่ในความดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคม ทั้งทางการไทยและลาวมีความพยายามในการควบคุมโดยทางการไทยมีการคัดกรองกลุ่มผู้มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์โดยการจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้เดินทางเข้าราชอาณาจักร หากพบว่ามีความเสี่ยงจะส่งตัวกลับประเทศโดยประสานกับเจ้าหน้าที่ของสปป.ลาวให้มารับตัวกลับทางช่องทางตำรวจตรวจคนเข้าเมืองในช่วงเดือนมกราคม – ถึงกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มีการคัดกรองและปฏิเสธการเข้าเมืองของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงจากการเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ ๕๒ ราย ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝั่งไทยได้ประสานให้เจ้าหน้าที่ทางการสปป.ลาวรับตัวกลับ

ในกรณีกลุ่มคนที่อยู่ในราชอาณาจักรเกินกำหนดก็จะมีมาตรการห้ามเข้าประเทศตามระยะเวลาที่อยู่เกิน ในด้านสปป.ลาวมาตรการในการควบคุมอายุผู้ที่จะมีหนังสือเดินทาง โดยไม่ออกหนังสือเดินทางแก่คนที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีที่มีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นอกจากนี้ยังมีการเฝ้าระวังแสดงภาพบุคคลผู้ถูกหมายจับคดีค้ามนุษย์บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง

แม้ว่าทั้งฝั่งไทยและลาวมีกฎหมายด้านการเข้าเมืองคือพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมายว่าด้วยการเข้าออกและคุ้มครองคนต่างประเทศอยู่สปป.ลาว ๒๐๑๔ ก็ตามจากการศึกษาพบว่าด้านชายแดนจังหวัดหนองคายมีลักษณะพรมแดนเป็นแม่น้ำโขงโดยอาศัยร่องน้ำลึกในแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งเขตแดนซึ่งมีความยาวและไมมาตรการดังกล่าวสามารถใช้ได้แก่กรณีที่มีการเข้าออกเมืองหรือเข้าออกประเทศตามช่องทางที่เป็นทางการตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งโดยสภาพทางภูมิศาสตร์แล้วระหว่างประเทศไทยและลาวในด้านจังหวัดหนองคายมีเพียงแม่น้ำโขงเป็นพรมแดนที่เป็นอุปสรรค ไม่มีรั้วหรือสิ่งกีดขวางบริเวณตลิ่งของทั้งสองประเทศ การข้ามแม่น้ำไปมาระหว่างสองประเทศเป็นไปโดยง่ายยากแก่การตรวจพบขอเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีการใช้จุดผ่อนปรนเป็นช่องทางในการเดินทางเข้าออกแล้วหลบหนีหรือไม่เดินทางออกจากประเทศไทยภายในกำหนด

ภาพแสดงลักษณะทางภูมิศาสตร์ชายแดนไทย-สปป.ลาวด้านจังหวัดหนองคาย

ที่มา: <https://www.google.co.th/maps/place/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B2%E0%B8%A2/@17.8782803,102.7412638,8z/data=!4m2!3m1!1s0x3124eb01d19a39b9:0x102b54113604a30?sa=X&dg=dbrw&newdg=1>

ผลของสภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถใช้มาตรการทางตรวจคนเข้าเมืองเช่นการคัดกรอง การห้ามเข้าประเทศตามกำหนด และยากลำบากแก่การป้องกันและปราบปรามแก่เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ขณะที่มีการเดินทางเข้าออกนั้นย่อมยังไม่ปรากฏพฤติกรรมหรือหลักฐานตลอดจนยังไม่มีกรกระทำที่เป็นการแสวงหาประโยชน์อันเป็นองค์ประกอบการกระทำความผิด จึงไม่อาจดำเนินคดีในฐานค้ำมนุษย์แก่ผู้กระทำความผิด และยากแก่การป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านการเข้าเมืองจึงจำแนกโดยกว้างได้ดังนี้

1. การหลบหนีเข้าเมืองโดยไม่ผ่านช่องทางและกรตรวจลงตรา
2. การผ่านตามช่องทางตรวจลงตราแต่แจ้งข้อมูลที่เป็นเท็จเช่นชื่อและอายุปลอม หรือเข้าโดยช่องทางผ่อนปรนแล้วอยู่เกินกำหนด
3. การไม่สามารถพิสูจน์ข้อมูลอัตลักษณ์ที่ถูกต้องขอผู้เดินทางเข้าออก

3.3 ปัญหาด้านการทำงานของคนต่างด้าว

ประเทศไทยประสบปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงานทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและงานบริการ ประกอบกับมีอัตราค่าแรงหรือค่าตอบแทนการทำงานสูงขึ้นประกอบกับภัยธรรมชาติและความเป็นอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน ดึงดูดและผลักดันแรงงานในประเทศเพื่อนบ้านให้เข้ามาประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยปัจจัยดังกล่าวทำให้มีบุคคลทั้งที่เป็นนายหน้า นายจ้าง ได้โอกาสในการแสวงหา

ประโยชน์จากแรงงานโดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงาน หลอกลวงชักชวนคนในประเทศ สปป.ลาวเข้ามาทำงานในประเทศไทย รวมทั้งหลอกลวงเกี่ยวกับประเภทงาน ค่าตอบแทน ตลอดจนสภาพการทำงาน แต่เมื่อมาถึงปลายทางกลับข่มขู่บังคับเรียกค่าใช้จ่ายค่าเดินทาง หรือมีการจ่ายเงินแก่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กเพื่อเอาตัวเด็กมาทำงาน และในบางกรณีเมื่อถึงปลายทางจะมีการรับตัวไว้และบังคับให้ทำงานหรือแม้กระทั่งทำให้จำยอมต้องค้าประเวณี

ที่ผ่านมาช่องทางติดต่อจัดหาคนงานโดยเฉพาะจากสปป.ลาวมาทำงานในประเทศไทยจะอาศัยช่องทางเอกชนที่ไม่เป็นทางการเป็นหลัก รัฐไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา มีเพียงพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานซึ่งในทางปฏิบัติได้นำมาใช้แก่นายหน้าผู้ชักชวนหรือหลอกลวงเหยื่อมาทำงานอย่างจริงจัง แม้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่เหมาะสมของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมประมง โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งลักลอบทำงานบนเรือประมงก็ตาม

การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวทางการไทยจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐอื่นในการยืนยันสัญชาติ อายุ ของแรงงานรวมทั้งทางการลาว นอกเหนือจากการจัดตั้งศูนย์ประสานแรงงานประมงและการประกาศใช้แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้งและอาหารทะเลในประเทศไทย (Good Labour Practices Guidelines for Primary Processing Workplaces in the Shrimp and Seafood Industry of Thailand - GLP/PPW) เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเน้นการจัดการใช้แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก เสรีภาพในการสมาคม การเจรจาต่อรองร่วม และการเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจแรงงานประมง

ในทางปฏิบัติแม้มีความพยายามในการป้องกันปัญหาการเข้าเมือง มีบันทึกข้อตกลงของทั้งสองประเทศว่าด้วยความร่วมมือในด้านการจ้างงานกำหนดให้รัฐดำเนินการมาตรการทางการเข้าเมืองและจัดให้มีการคุ้มครองแรงงานตลอดจนส่งแรงงานกลับอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อใบอนุญาตทำงานสิ้นกำหนดลงและจัดให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานก็ตาม ในการขึ้นทะเบียนแรงงาน แต่ปรากฏปัญหาว่าในทางปฏิบัติกล่าวคือ มีแรงงานต่างด้าวแจ้งชื่อนามสกุลเท็จแม้ปัจจุบันทางการสปป.ลาวมีระบบทะเบียนราษฎรในเขตพระนครเวียงจันทน์แล้ว แต่ในเขตท้องที่ห่างไกลระบบทะเบียนราษฎรยังไม่ครอบคลุมดังนั้นทำให้ยากแก่การตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล

เหตุดังกล่าวส่งผลให้ไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง หรือได้ข้อมูลที่แตกต่างจากความเป็นจริงโดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับอายุและประวัติการเข้าเมือง ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญยากแก่การตรวจสอบและส่งผลต่อการตรวจสอบและการดำเนินการมาตรการที่เกี่ยวข้อง เช่นองค์ประกอบในเรื่องวิธีการในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งในกรณีและผู้เสียหายเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีไม่ต้องมีวิธีการข่มขู่บังคับข่มขืนใจหรือใช้อำนาจโดยไม่ชอบ เป็นต้น หากไม่สามารถพิสูจน์อายุได้ก็อาจมีผลกระทบทำให้การกระทำผิดวิธีก้านเป็นองค์ประกอบความผิดและไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และยังสามารถส่งผลการต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสะท้อนสภาพความจริงและการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงด้านแรงงานในอนาคต

3.3 ปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

(1) ระยะเวลาดำเนินการกรณีการร้องขออย่างเป็นทางการ

ในทางปฏิบัติปัญหาที่ต้องเผชิญในกรณีการขอความร่วมมือแบบเป็นทางการในการดำเนินการตามมาตรการทางอาญาได้แก่ปัญหาความล่าช้า หากความผิดเกิดและมีการสอบสวนในต่างจังหวัด หากต้องการความร่วมมือแบบเป็นทางการจะต้องส่งเรื่องผ่านมายังหน่วยงานต้นสังกัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งต่อไปยังหน่วยงานภายในที่มีหน้าที่ประสานงานต่างประเทศแล้วจึงส่งไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศ เมื่อพิจารณาแล้ว จึงส่งต่อไปยังผู้ประสานงานกลางตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาของประเทศผู้รับคำขอ หรือกระทรวงการต่างประเทศในกรณีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งจะส่งคำขอไปยังประเทศผู้รับหรือกระทรวงการต่างประเทศของผู้รับตามสนธิสัญญา แล้วผู้ประสานงานกลาง หรือ กระทรวงการต่างประเทศต้องส่งเรื่องไปยังผู้ประสานงานกลาง เพื่อส่งต่อแก่หน่วยปฏิบัติเช่นหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานปฏิบัติที่ทำหน้าที่ส่งหมายเรียกพยานเป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าขั้นตอนในการปฏิบัติซับซ้อน ผ่านหน่วยงานและขั้นตอนจำนวนมาก ทำให้มีความล่าช้า

(2) ไม่มีตัวแทนติดตามหรือผู้ประสานงานในลักษณะไม่เป็นทางการ

ระหว่างไทยและสปป.ลาวแม้มีการให้ความร่วมมือ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ติดตามความคืบหน้าประจำอีกประเทศหนึ่งโดยตรงดังเช่น Attache หรือ Police Liason ทำให้ยากแก่การติดตามผลการดำเนินการในการปราบปรามอาชญากรรม

(3) เจ้าหน้าที่โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติการขาดทักษะความรู้ทั้งกฎหมายภายในและความร่วมมือระหว่างประเทศ

จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะตามแนวชายแดนยังความรู้และทักษะทั้งในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ไม่ทราบกรอบและกลไกความร่วมมือ ตลอดจนวิธีการเข้าถึงความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามพันธกรณี และการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งและให้ความร่วมมือแก่เพื่อนบ้านในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์ และขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้านว่ามีอยู่หรือไม่ประการใด

4. ภาษา

ในด้านภาษาแม้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในจังหวัดหนองคายได้ระบุว่าภาษาไม่เป็นปัญหาในการสื่อสาร แต่จากการสังเกตและพิจารณาถึงกรอบความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ชายแดนจะเห็นว่าการติดต่อและร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตามชายแดนนั้นเป็นการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ เช่นทางโทรศัพท์และการพูดคุย ไม่ได้มี

อำนาจหน้าที่หรือมีการตรวจสอบเอกสารที่มีการใช้ภาษาทางการหรือภาษาราชการซึ่งภาษาทางราชการของทั้งสองประเทศมีข้อแตกต่างกันมาก

จากการสังเกตพบว่านอกจากตัวเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นการใช้ภาษาที่เป็นทางการในการสื่อสารมีข้อจำกัดและยากลำบากสำหรับเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางซึ่งเป็นผู้ประสานงานแบบเป็นทางการ สอดคล้องกับการตรวจสอบข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนาสังคมที่ระบุว่ามีการจัดล่ามภาษาลาวในการช่วยเหลือและให้ความคุ้มครองเหยื่อ นอกจากนี้เมื่อมีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ต้องใช้ภาษาทางการโดยเฉพาะเอกสารราชการภาษายังมีความแตกต่างกันและยังก่อให้เกิดความยากลำบากและต้องจัดให้มีล่ามเพื่อทำความเข้าใจและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับเหยื่อและการนำมาเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

5. รูปแบบและช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางในการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางนั้นรวมถึงการสื่อสารทางหนังสือผ่านหรือ โดยสถานเอกอัครราชทูต กระทรวงการต่างประเทศ ผู้ประสานงานในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็น Central Authority และ Focal Point นอกจากนี้ในส่วนของเจ้าหน้าที่ชายแดนนั้นมีการติดต่อทางช่องทางบุคคล และไม่เป็นทางการเช่น โดยการพบปะ ณ จุดทำงาน การพูดคุยทางโทรศัพท์ โซเชียลมีเดียเช่นโปรแกรมไลน์

การติดต่อข้อมูลและการสื่อสารในด้านความร่วมมือในส่วนของผู้ชายแดนส่วนใหญ่เป็นไปแบบไม่เป็นทางการ และมีปัญหาในเรื่องความน่าเชื่อถือ การตรวจสอบถึงแหล่งที่มา นอกจากนี้หากมีการติดต่อในลักษณะเป็นทางการหรือเป็นลายลักษณ์อักษรบางครั้งเจ้าหน้าที่บางภาคส่วนปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แม้กระทั่งเป็นการแลกเปลี่ยนขอข้อมูลด้านวิชาการ

6. ความไว้วางใจ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระบุว่าในการปฏิบัติงานมีข้อสังเกตในเรื่องความไว้วางใจของเจ้าหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งอาจเป็นเพราะอาจถูกจำกัดความสามารถหรือความมั่นใจในด้านระดับข้อมูลที่ตนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นบางหน่วยงานของไทยระบุตนรู้สึกว่าการที่ลาวไม่ไว้วางใจ

๓.๔ ผลกระทบ

ผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ทำให้การร่วมมือระหว่างกันเป็นไปโดยลำพัง ไม่มีประสิทธิภาพและในบางกรณีไม่ได้รับความร่วมมือ ทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีลดลง และกระทบกระเทือนต่อการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยรวมของภูมิภาคทั้งในแง่การป้องกัน

ปราบปราม การลงโทษผู้กระทำความผิด ตลอดจนการแสวงหาทางเยียวยาแก่ผู้เสียหายและการปกป้องสังคมจาก
อาชญากรรมอันไม่เป็นธรรมและไม่พึงประสงค์

บทที่ ๔

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ บทสรุป

การร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์อยู่บนพื้นฐานการเคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงความจำเป็นในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปกป้องสังคมและประชาชนจากการตกเป็นเหยื่อจากการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบการร่วมมือระหว่างประเทศจึงจ้องอาศัยกลไกกฎหมายที่เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศในการสร้างพันธกรณีผูกพันรัฐในการให้ความช่วยเหลือและประสานงานและกฎหมายภายในที่ให้อำนาจและกำหนดหน่วยงานที่ดำเนินความช่วยเหลือตามพันธกรณี

นอกจากนี้ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถึงช่องที่ทางจะให้และรับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกลไกต่าง ตั้งแต่กลไกการเข้าเมือง กลไกในการรวบรวมข้อมูลนับแต่ข้อมูลทะเบียนราษฎร์หรือข้อมูลบุคคล เอกสารการเดินทาง ข้อมูลการเดินทางเข้าออกนอกประเทศ การทำงานของคนต่างด้าว และในด้านการบังคับใช้กฎหมายตลอดสายการดำเนินการซึ่งเกี่ยวพันกับหลายหน่วยงานนับแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน อัยการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นโดยเฉพาะตามแนวชายแดน

ความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและในด้านวิชาการและเทคนิคผ่านการฝึกอบรมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการปราบปรามอาชญากรรมการค้ามนุษย์ที่มีลักษณะเป็นการข้ามชาติ ระหว่างไทยและสปป.ลาวมีกฎหมายและกลไกทั้งกฎหมายที่เป็นกฎหมายสนธิสัญญาพหุภาคี ทวิภาคี และกฎหมายภายในในเรื่องการค้ามนุษย์ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการให้ความช่วยเหลือในทางอาญา และมีกาดำเนินการให้ความร่วมมือกันตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการให้ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพยังประสบกับปัญหาซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งในเรื่องของข้อกฎหมาย การเข้าเมือง ปัญหาการทำงานของคนต่างด้าวและปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวมีทางเยียวยาแก้ไขเพื่อทำให้ความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างเข้มข้นและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและการช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ตลอดจนการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อเท็จจริง กฎหมายและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาวในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ดังนี้

1. ในด้านตัวบทกฎหมาย

ควรจัดให้มีการการปรับปรุงกฎหมายภายในให้มีบทนิยามรองรับพันธกรณีในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ครอบคลุมรูปแบบต่างของการกระทำตามที่กฎหมายกำหนดกฎหมายอำนวยความสะดวก Double criminality นอกจากนี้กรณีกำหนดอัตราโทษไว้ถึงประหารชีวิต ควรมีกฎรองรับเพื่อให้สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศที่ไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตมาดำเนินคดีและรับโทษในประเทศไทยได้

2. ข้อมูล

ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ นับแต่ค้นพบการกระทำความผิด การพิสูจน์ความผิด การดำเนินคดี จนกระทั่งการส่งกลับ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและจัดให้มีกลไกเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพรวดเร็วตรวจสอบได้

3. การติดตามและประสานในพื้นที่

การจัดให้มีช่องทางในการผู้ประสานงานและติดตามผลทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่าน Attache หรือ Police liason ช่องทางประสานงานแบบไม่เป็นทางการเพื่อติดตามความคืบหน้าและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นของประเทศที่เกี่ยวข้องที่ต้องมีความร่วมมือกันและเป็นประโยชน์ในแง่การพิสูจน์วันเวลาสถานที่ขึ้นตอน กระบวนการตลอดจนผู้กระทำผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีมีการนำพาบุคคลข้ามแดน

4. การเข้าเมือง

ในด้านการเข้าเมืองควรมีการเก็บข้อมูลการเดินทางเข้าออกนอกราชอาณาจักรโดยเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลและลักษณะเช่นลายพิมพ์นิ้วมือที่สามารถบ่งชี้อัตลักษณ์ของผู้เดินทางและเหี่ยวตลอดจนผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการปลอมแปลงชื่อ

5. การฝึกอบรมและด้านเทคนิค

ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทั้งเกี่ยวกับกฎหมายในเรื่อง

การค้ามนุษย์ กลไกความร่วมมือ ตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และเทคนิคต่าง ๆ เช่น คู่มือหรือคำแนะนำในการดำเนินคดีเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความรู้และศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เสริมสร้างความเข้าใจ แลเครือข่ายในการทำงาน ลดความหวาดระแวงหรือความไม่ไว้วางใจหรือความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน และยังเป็น การสร้างความร่วมมือกันในอนาคตรวมทั้งในช่องทางการร่วมมือแบบไม่เป็นทางการผ่านช่องทางตัวบุคคลอีกด้วย

6. ภาษา

แม้ในด้านชายแดนจะไม่ปรากฏปัญหาในการสื่อสารระหว่างบุคคล แต่ควรเตรียมความพร้อม ในการสื่อสารในลักษณะที่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามควรจัดให้มีล่ามที่สามารถใช้ภาษาทางการอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับส่วนกลาง ทั้งนี้นอกจากเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสมและยัง ช่วยให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นตามชายแดนสามารถเข้าถึงเอกสารและการสื่อสารที่เป็นทางการมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ .2558. รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม

การค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๕๗. กรุงเทพมหานคร:สำนักงาน

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์.

2559. รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี ๒๕๕๘. กรุงเทพมหานคร:สำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการค้ามนุษย์,

กัณหา แก้วเชียว. 8 มิถุนายน 2559. พนักงานวิชาการกฎหมายอาญา กระทรวงยุติธรรม สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว . สัมภาษณ์

จีราพร สมัครการ (ร้อยตำรวจเอกหญิง).8 มิถุนายน 2559.รองสารวัตรตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดหนองคาย.

สัมภาษณ์

ชูศักดิ์ อภัยภักดิ์ (พันตำรวจโท).1 มิถุนายน 2559.รองผู้กำกับการกองกำกับการ ๔กองบังคับการปราบปราม

การคุ้มครอง. สัมภาษณ์

โชคชัย งามวงศ์ (พันตำรวจเอก). 25 พฤษภาคม 2559. รองผู้บังคับการ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๗.

สัมภาษณ์

พีรพงศ์ เกิดมงคล.2556. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาในอาเซียน

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์.สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

รจนา คันทอง. 8 มิถุนายน 2559. หัวหน้าแผนกทะเบียนครอบครัว กระทรวงยุติธรรม สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว . สัมภาษณ์

ลัดดาวัลย์ ไชยสงค์ .9 มิถุนายน 2559.นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์

ศิริระ สว่างศิลป์.2557. แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย: ศึกษา

เปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act 2002.รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๖.สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวง

การต่างประเทศ.

ศิริพร สง่างาม(ร้อยตำรวจเอกหญิง).8 มิถุนายน 2559.รองสารวัตรตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดหนองคาย.

สัมภาษณ์

อภิชาติ คลธ(ร้อยตำรวจเอก).8 มิถุนายน 2559.รองสารวัตรตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดหนองคาย.

สัมภาษณ์

อนันต์ศิริศิริการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างไทยกับสปป. ลาว Extradition between Thailand and Lao

PDRวารสารวิชาการ มอบ. ฉบับที่ ๑. ปีที่ ๑๒. (มกราคม –เมษายน ๒๕๕๓) : ๘๑-๘๘.

ภาษาอังกฤษ

Balzer, Anthony J.1996.International Police Cooperation: Opportunities and Obstacles. SLOVENIA:

College of Police and Security Study.[Online].(n.d.) Available from
:http://www.ncjs.gov

Office of the Attorney General .2008.Law and Treaties Relating to International Cooperation in
Criminal Matters. 6ed.Bangkok: International Affairs Department.

Khinsamone, S. 8 June 2016.Deputy Director, (Formerly Law Reseach and International
Cooperation Institute) ,Ministry of Justice Lao PDR, Interview

United Nations Asia and Far East Institute For Prevention of Crime and the Retreatment of
Offenders.2009.International Cooperation against Human Trafficking and
Smuggling of Migrants.122nd International Training Course” Resource
Materials Series No.12

United Nations Office of Drug and Crime.International Cooperation. [Online].(n.d.) Available from
http://www.unodc.org/e/oranized3crime/Internationa;-xoooperation.html

United States Department of State.2015.Trafficking in Person Report July 2015 [Online].(n.d.)
Available from :http://m.state.gov/mc67473.htm